

Notat

Gjelder: Statsforetaket Statskog – hjemmel for motorferdsel ia. tilsyn/opsyn

Til: Motorferdsellovutvalget (motorferdsellovutvalget@kld.dep.no)

Fra: Statskog SF v/konsernadvokat Rune Trana og fagsjef Fjelltjenesten Tore Veisetaune

Dato: 16. desember 2022

Det vises til oppnevningen av Motorferdsellovutvalget i september 2021. Det ble der besluttet å nedsette en referansegruppe «som kan bistå lovutvalget med innspill».

Statskog er medlem av referansegruppen, og har i tidligere møter pekt på det uklare hjemmelsgrunnlaget som foretaket selvstendig kan basere sin motorferdsel på. Det er i den anledning bebudet et notat, som herved oversendes som et innspill til lovutvalget.

1. Oppsummering

Statskog Fjelltjenesten, som er statsforetaket Statskog (Statskog) sitt profesjonelle feltapparat, mangler i dag et klart hjemmelsgrunnlag for motorferdsel i utmark.

Statskog Fjelltjenesten har åpenbart behov for en slik hjemmel, på bakgrunn av sine betydelige oppgaver i utmark. Dette vil også lede til redusert byråkratisering.

Det foreslås formuleringer til nye hjemmelsgrunnlag i notatets punkt 4.

2. Bakgrunn

Statskog har i dag 120 ansatte fordelt på 19 kontorsteder i Norge.

Statskogs oppgave er å forvalte og utvikle ca. 59 millioner dekar statsgrunn.

Av dette er 26 millioner dekar statsallmenning i Sør-Norge.

Av de resterende 33 millioner dekar som er annen statsgrunn, er 6,5 millioner dekar i Sør- og Midt-Norge, og 26,5 millioner dekar i Nordland og Troms.

Til å håndtere alt av tilsyn og oppsyn med disse arealene har Statskog et eget utmarksapparat, Statskog Fjelltjenesten.

Statskog Fjelltjenesten er altså Statskog sitt profesjonelle feltapparat, og har siden starten i 1984 utøvd oppsyn og tilsyn i Nord-Norge.

Statskog SF konsernadvokaten

Fjelltjenesten ble først etablert i Troms som et prøveprosjekt, før det ble en permanent ordning.

Vedlegg 1: Brev fra Fylkesmannen i Troms av 20. oktober 1982

Tjenestemennene fikk da tildelt begrenset politimyndighet (BP) fra Troms politikammer, og fikk bli a BP for jakt- og fiskeoppsyn, samt oppsyn med motorferdsel i utmark i Troms. I dag har alle tilsatte i Statskog Fjelltjenesten BP slik det framgår nedenfor.

I 1996 ble Statens naturoppsyn (SNO) opprettet. Et av vilkårene ved opprettelsen av SNO var at dette ikke skulle gå på bekostning av allerede eksisterende og velfungerende oppsynsordninger. SNO har derfor hatt et betydelig tjenestekjøp av Statskog Fjelltjenesten i Nord-Norge siden den gang. I tilknytning til dette, kan Statskog Fjelltjenesten utøve motorferdsel i dag.

Statskog Fjelltjenesten har et betydelig samfunnsoppdrag gitt av Landbruks- og matdepartementet (LMD). Dette oppdraget dekker et generelt oppsyn og en tilstedeværelse på statsgrunn. Aktiviteten omfatter både forebyggende virksomhet (veiledning, informasjon, tilrettelegging), bistand ved søk/redning, samt ordinært oppsyn, opprydding og skjøtsel av eiendommene.

Vedlegg 2: Oppdragsavtale med Landbruks- og matdepartementet

Vedlegg 3: Eksempel på det årlige tilskuddsbrev med oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet (se særlig kap. 4)

I tillegg kan det nevnes at Statskog blant annet har 132 åpne hytter og 96 bruer som må driftes og vedlikeholdes. Disse hyttene/buene er tilhold for de som ferdes i fjellet, og kan tjene som sikringsbu i nødstilfeller.

Det er derfor svært viktig at disse åpne hyttene jevnlig gis tilsyn, og forsynes bli a med ved og gass, samt forbruksmateriell.

I tillegg kommer et stort antall friluftslivsanlegg som skal driftes og vedlikeholdes. Disse anleggene er åpne for alle, og er gratis å bruke.

Dette er viktige anlegg for tilrettelegging av allmennhetens bruk av utmarka.

Som et eksempel på dette kan nevnes at det er ca. 100 hengebruer på Statskogs utmarksgrunn.

Disse må ha tilsyn, og må måkes for snø vinterstid. Det fordrer naturligvis at Statskog Fjelltjenesten kan ta seg til disse stedene på forsvarlig og tjenlig vis.

For den ovennevnte oppdragsmasse foreligger det ikke en klar hjemmel for motorferdsel.

I tillegg til oppdrag fra SNO og LMD, har Statskog Fjelltjenesten årlig et ganske stort tjenestebidrag til eksterne som f eks. Miljødirektoratet, Statsforvaltere, nasjonalparkstyrer, kommuner, forskningsinstitusjoner, Turistforeninger, NVE, grunneierlag m.v.

2.1 Statskog Fjelltjenesten i dag

Høsten 2020 ble det opprettet to nye stillinger i Statskog Fjelltjenesten i Sør-Norge, og i 2021 en stilling i Midt-Norge.

I dag er det totalt 20 ansatte i Statskog Fjelltjenesten.

Som det framgår ovenfor har disse, som feltapparat, behov for å kunne drive motorferdsel i utmark.

Statskog SF konsernadvokaten

Alle er tildelt begrenset politimyndighet innenfor følgende lovverk:

- Lov 29. mai 1981 nr. 38 om viltet (viltloven)
- Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens ressurser (naturmangfoldloven)
- Lov 10 juni 1977 nr. 82 om motorferdsel i utmark og vassdrag (motorferdselloven)
- Lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk- og innlandsfisk m.v. (lakse- og innlandsfiskeloven)
- Lov 28. juni 1957 nr. 16 om friluftsliv (friluftsløven)
- Lov 23. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Lov 4. juli 2003 nr. 74 om hundehold (hundeloven)
- Lov 20. april 2018 nr. 7 om våpen, skytevåpen, våpendelar og ammunisjon (våpenlova)

En bred portefølje av oppgaver gir effektiv drift, god ressursutnyttelse og redusert belastning på miljø og natur.

Det at Statskog Fjelltjenesten sjelden utfører kun ett oppdrag på en tur, men kombinerer flere oppdrag (kombieffekten), har vært og er Statskog Fjelltjenesten sitt store fortrinn. Ikke minst når det gjelder å avsette så lite og skånsomt miljøavtrykk som mulig.

Dette gir totalt sett en bærekraftig oppsyns-/tilsynsferdsel.

3. Hjemler i dag

Spørsmålet er hvilke hjemmelsgrunnlag Statskog Fjelltjenesten kan hvile sin motorferdsel på i dag?

3.1 Motorferdselloven § 4 første ledd bokstav a)

Motorferdselloven § 4 første ledd bokstav a) hjemler motorferdsel for: ... «offentlig oppsyns- og tilsynstjeneste etablert med hjemmel i lov».

Statskog har lovpålagte oppgaver av oppsyns- og tilsynstjeneste karakter.

Et eksempel som kan nevnes her er det ansvaret som Statskog er tillagt etter forskrift om jakt, felling, fangst og fiske på statsgrunn utenfor statsallmenning (FOR-2007-08-20-987).

Oppfyllelse av oppgavene krever også der at det utøves oppsyn/tilsyn.

Dette hjemmelsgrunnlaget framstår i bestefall som snevert, har uklarheter ved seg, og er derfor ikke et tjenlig hjemmelsgrunnlag.

3.2 Forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag

Forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag § 2 første ledd bokstav c, hjemler motorferdsel for «offentlig oppsyns- og tilsynstjeneste» (og jf. § 3 førsteledd bokstav b – motorferdsel på vinterføre).

Statskog har sett på om denne hjemler kjøring bl a i forbindelse med oppgaver gitt av Landbruks- og matdepartementet (se Vedlegg 2 og 3).

Ved etableringen av Statskog i 1993 ble grunnbokshjemmelen til store arealer overført fra departementet til foretaket.

Statskog SF konsernadvokaten

Av St. prp. nr. 52 (1991-92) "Omorganisering av Direktoratet for statens skoger" og av Innst. S. nr. 158 (1991-1992), framgår det at de rammer som var satt for direktoratets drift av statens skog- og fjellstrekninger skulle videreføres, og at oppgavene skulle løses på en integrert måte av Statskog.

Med dette understreket Stortinget at hele oppgaveporteføljen til direktoratet i utgangspunktet fulgte med over til Statskog.

Det er også forutsatt at foretaket skal arbeide for en areal- og ressursdisponering som er tjenlig for samfunnet, for de distriktene der eiendommene ligger og for staten som eier (jfr. Prop. 1 S (2013-2014) Kap. 1161 Myndighetsoppgaver og sektorpolitiske oppgaver på statsgrunn).

Oppsyn og tilsyn er en av flere viktige sektorpolitiske oppgaver, noe som også som nevnt omfattes av Statskogs oppdrag for Landbruks- og matdepartementet (se Vedlegg 2 og 3).

Disse oppdragene skjer over store arealer, over flere kommunegrenser og krever motorisert ferdsel i utmark.

Hva som ligger i «offentlig oppsyns- og tilsynstjeneste» i forskriften er bl a utdypet i rundskriv T-1996-1. Her framgår det at forskriften også tillater motorferdsel i forbindelse med offentlig oppsyns- og tilsynstjeneste som ikke har hjemmel i lov.

Bruk av motorkjøretøy er tillatt i forbindelse med offentlig oppsyns- og tilsynstjeneste. Forskriftens bestemmelse utvider motorferdselloven § 4 første ledd bokstav a, ved at den også tillater motorferdsel i forbindelse med offentlig oppsyns- og tilsynstjeneste som ikke har hjemmel i lov.

Privatpersoner som utfører slik tjeneste på oppdrag fra det offentlige, vil komme inn under forskriftens § 2 første ledd bokstav c. Oppsynstjeneste i privat regi går ikke inn under bestemmelsen. Der det er et reelt behov for motorferdsel til slik tjeneste, må det eventuelt søkes om dispensasjon etter forskriftens § 5 eller § 6.

Som det framgår kan utføring av oppsyns- og tilsynstjeneste på oppdrag fra det offentlige, komme inn under bestemmelsen. Det er imidlertid uklart hvem som kan bestille slik «tjeneste», og om bestiller i så fall selv må ha hjemmel til motorferdsel som benyttes ifm. den bestilte tjenesten?

Spørsmålet er om de oppgavene som Statskog Fjelltjenesten har eller gis, er å anse som «offentlig oppsyns- og tilsynstjeneste» i forskriftens forstand? Spørsmålet må besvares med at det er uklart.

3.3 Hjemmelsgrunnlag - oppsummert

Ingen av de ovennevnte hjemlene gir god avklaring. Forespørsler til Miljødirektoratet har bekreftet dette.

4. Behov for hjemmelsgrunnlag

Statskog vil ovenfor Motorferdsellovutvalget foreslå at hjemmelsgrunnlaget tydeliggjøres. Dette vil dekke et eksisterende behov, ikke føre til økt motorferdsel, med vil redusere byråkratiet knyttet til praktiseringen av loven betydelig.

Statskog SF konsernadvokaten

Det kan her foreslås tre ulike alternativer.

Alternativ 1, ny bestemmelse i ny motorferdselslov (basert på ordlyden i fjellova §36)

Statsforetak kan tilsette oppsynstjeneste til å føre tilsyn med statseiendommer. Tilsatte i oppsynet kan gis politifullmakt etter § 20 i lov av 4. august 1995 nr. 53 om politiet.

[sml. Fjellova § 36

Fjellstyret kan tilsette oppsynsmenn til å føre tilsyn med statsallmenningen.

Oppsynsmenn kan gjevast politifullmakt etter § 15 i lov 13 mars 1936 nr. 3 om politiet.]

Alternativ 2, bestemmelse tilsvarende dagens motorferdsellov § 4 første ledd bokstav a) gis ordlyden:

politi-, ambulanse- og redningstjeneste og oppsyns- og tilsynstjeneste etablert med hjemmel i lov, og offentlig oppsyns og tilsynsoppdrag bestemt av departementene.

Alternativ 3, forskriften § 2 første ledd bokstav c endres

Fra - «offentlig oppsyns- og tilsynstjeneste»

til - «offentlig oppsyns- og tilsynsoppdrag»

Alternativ 1 eller 2 vil åpenbart gi det mest forutsigbare grunnlaget.

5. Avslutning

Uten klart hjemmelsgrunnlag er det vanskelig å se hvordan bl a oppdraget fra LMD, på vegne av allmennheten, skal kunne utføres av Statskog Fjelltjenesten på en tjenlig måte.

Vi vil presisere at det er kun oppsynsapparatet til Statskog SF (Fjelltjenesten) som er ment å gis hjemmel til å benytte motorkjøretøy i forbindelse med utførelse av oppdrag.

Dette er som nevnt et profesjonelt feltapparat, som vet hvordan en hensynsfull ferdse i utmark skal skje.

I dag kobler som nevnt ovenfor Statskog Fjelltjenesten sitt hjemmelsgrunnlag til motorferdsel i utmark seg normalt til det oppdraget som en har for SNO. Dette er i bestefall uforutsigbart, og lite heldig ut fra det behov som faktisk foreligger.

Dersom Statskog Fjelltjenesten sin ferdse skulle ha blitt basert på søknad om dispensasjon fra flere ti-talls kommer og vernemyndigheter, ville resultatet blitt en betydelig byråkratisering. Dette med tidvis usammenhengende tillatelser som resultat.

Av denne grunn mener Statskog at ny motorferdsellov må inneholde hjemmelsgrunnlag slik at Statskog Fjelltjenesten fortsatt kan utføre det samfunnsoppdraget som Statskog er tildelt.

